

Tartumaa Arendusselts

LEADER EESTI

INFOLEHT

NOVEMBER / DETSEMBER 2011

Juhul kui teil on midagi, mida tahaksite TAS-i infolehes edaspidi avaldada, andke sellest julgesti teada.

www.tas.ee

FOOKUSES

Tartumaa kodanikeühenduste konverentsil tähtsustati vabatahtlikkust

Novembrikuu viimasel reedel toimus TASi, Tartu Ärinõuandla, Tartu Maavalitsuse, Tartu linna ja Domus Dorpatensis koostöös järjekordne Tartumaa kodanikeühenduste konverents. Üritusel oli suur osa tähelepanust suunatud vabatahtlikkusele, sest kohe lõppeb vabatahtliku tegevuse aasta. Samaaegselt Tartuga toimus sarnane ettevõtmine veel Saaremaal, Pärnus ja Võrumaal.

Konverentsil tunnustati Tartumaa vabatahtlikke ja kodanikeühendusi ning erinevate sektorite koostööprojekte. Aasta vabakondlaseks nimetati **Külli Must**, kes on aastaid teinud suurt tööd Alatskivi lossi renoveerimisel.

Konverentsi juhatas sisse ja soojendas osalised üles **Artur Talvik**, kes kõneles säravate silmadega ettevõtmistest oma kodukohas Juminda poolsaarel. Aktiivsed külaelanikud viivad ühiselt läbi üle terve Eesti kõlapinda leidnud ja suure külalastatavusega jaanipäeva pidustusi, korraldavad enda mõnuks ja naudinguks muinastulede ööd. Kogukonnaga koos on renoveeritud ka vana piirivalvetorn.

Kindlasti on paljud kuulnud vabatahtlikkuse alusel moodustatud **Juminda Poolsaare Korrakaitse MTÜ**st. Üle kahe aasta on kohalikud käinud patrullimas oma külades ning selle tulemusel on õigusrikkumised piirkonnas oluliselt vähenenud. Artur Talvik tõi ka hea näite sellest, kuidas korrakaitse seltsi moodustamisel oli nende peamiseks taktikaks avalikkuse informeerimine - peale seda, kui üle Eesti erinevates meediaväljaannetes nende vabatahtlikust koondumisest ja patrullimisele asumisest laialt räägiti, vähenes kohe korrarikkumiste arv.

Tartumaa aktiivsetest ühendustest said sõna tunnustuskonkursi nominendid **Helen Lempu** ning **Edgar Kaare**. Pecha Kucha formaadi järgi, kus esinejal on oma idee edasiandmise jaoks 20 slaidi ja iga slaidi jaoks 20 sekundit, rääkis Helen Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi saavutustest ja Edgar Karlova Seltsi rollist linnaosa planeerimisel. Heleni ettekandest jäid vabatahtliku töö koordineerimisel kõlama mõtted, et tuleb julgeda välja öelda seda, mida mõtled; alati tuleb leida mõttekaaslased, sest koos on tugevam edasi minna.

Kaks auhinnakonkursi nominenti – **Priit Kollist** ja **Aare Anderson** esitlesid oma edulugusid. Priit tutvustas osalistele Elva puhkepiirkonna strateegia

Tartumaa aasta vabakondlane 2011 nominendid: Külli Must Alatskivi lossist, Silver Urmas Karlova Seltsist ja Sirje Jõgiaas külaseltsist Kawershof. Aasta vabakondlane on **Külli Must**, kes hinge sisse puhunud Peipsimaa piirkonnale panustades juba üle kümne aasta Alatskivi lossi taastamisse.

Tartumaa aasta kodanikeühendused 2011 nominendid: MTÜ Sibulatee, Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts, Domus Dorpatensis. Aasta kodanikeühendus on **Domus Dorpatensis**, kes korraldab aasta jooksul palju erinevaid tegevusi ja sündmusi (Eesti Kodanikuühiskonna Nädala korraldamine, Tartu Vabäühenduste Võrgustiku töö korraldamine, TEDx Tartu konverentside läbiviimine).

Noorte ettevõtmine/tegu 2011 nominendid: Martin Bachmann (MTÜ Spordiklubi AK Rahinge), N-portaali loomine, Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts. Aasta noorte tegu on **Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi poolt abiarsti ametikoha loomine**. Selts jõudis oma tegevustes nii kaugele, et suutsid ellu kutsuda sea-dusmuudatuse, millega neljanda ja viienda kursuse lõpetanud tudengid saavad töötada abiarstina.

väljatöötamist ja otsis vastust küsimusele - kuidas on võimalik ettevõtjate ja kodanikeühenduste koostöö. Aare Anderson Luunja vallast kiitis oma piirkonna vabatahtlikke ning nende ettevõtlikkust. Noorte kaasamisest vabatahtlikku tegevusse ning nende alatusvõime tõstmisest kõneles Noorte Liidrite poolelt **Meeli Mullari**.

Konverentsi moderaator **Siim Vahtrus** tõi vestlusringi ka Tartu maavanema **Reino Laidre** ja Tartu linnaeape **Urmus Kruuse**. Mõlemad olid veendunud, et kodanikeühendused on väga vajalikud ning need on kohalikele omavalitsustele koostööpartnerid just erinevatele lahendamist ootavatele muredele tähelepanu osutamisel. Urmus Kruuse tõi välja mõtte, et kõige kehvem kodanik on passiivne kodanik. Õnneks on näha kodanike aktiivsuse tõusu erinevates ühendustes sõna sekka ütlemisel.

Konverents lõppes kohalolnud inimesi kaasava uue ja huvitava **meetodiga „Julge küsida“**, mille idee põhineb sellel, et kui julged küsida, siis enamasti ka aidatakse. Tegemist on grupitööga, kus igaüks mõtleb välja lühikese ja konkreetse küsimuse, annab veidi taustainfot ning seejärel saavad kõik osalejad pakkuda lahendusi kirjutades oma pakkumise ka paberile. Ükskõik kui utoopiline on vastus, tuleb see julgesti välja pakkuda – iial ei tea, kuhu siit võib mõte edasi minna. 10-minutilise ringi lõpuks saab küsimuste esitaja endale lahendusi täis paberi. Meie kahes töögrupis said erinevaid vastuseid vähemalt kaheksa küsimust. Näiteks „kuidas meelitada linnadesse kõrgharidust omandama läinud noori tagasi kodukohta?“ ning „milliseid Eestile iseloomulikke spordialasid viiksid läbi rahvusvahelise konverentsi spordipäeval?“.

Meetodi tutvustusvideos olid hollandlased antud meetodit kasutades ehitanud elumaja. Küsinud sõpradelt, tuttavatelt, kas kellelgi on midagi üle ja kas keegi teab kedagi, kes võiks aidata. Samuti oli sarnast lähenemist ühes grupitöös varasemalt katsetatud Eestis, mille tulemusel on üks aktiivne neiu loonud oma kitsekasvatustalu.

Konverentsil jäi kõlama mõte, et vabatahtlikkus peab tulema inimese sisemisest soovist. Samas on vaja häid eestvedajaid, kes vabatahtlikke kaasavad ning aitavad tegevustel soovitud rajal püsida. Konverentsi läbiviimist toetas Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

◀ Parimate väljakuulutamisel esinesid Tartu I Muusikakooli noored viiuldajad.

◀ Artur Talvik rääkimas kogukonna vabatahtlikkusel põhinevatest projektidest.

Konverentsi korraldaja ▶ Kadri Pau esitleb vabatahtlike 2012.aasta kalendrit.

Mitme sektori koostöö tegu 2011 nominendid: Elva puhkepiirkonna turismistrateegia koostamine, MTÜ ABC Arendus projekt „Mehed liikuma“, Rahinge ekstreemspordi pargi rajamine. Aasta mitme sektori koostöö tegu on **Rahinge ekstreemspordipargi rajamise koostööprojekt**, milles on osalenud MTÜ Spordiklubi AK Rahinge, Rahinge Külaselts, Tähtvere vald ning MTÜ Spordiklubi Sun Dome.

Kodanikeühenduste arengut toetav kohalik omavalitsus 2011 nominendid: Tartu linn, Tähtvere vald ja Luunja vald. **Kodanikeühenduste arengut toetava omavalitsuse aunimetusega pärjati Luunja vald**, kes on juba aastaid toetanud kodanikeühendusi, kohaliku omaalgatust ja tublisid vallakodanikke (fotol saab auhinda kätte Luunja vallavanem Aare Anderson).

Tartumaa kodanikeühenduste arengut toetava ettevõtja tiitli sai Tiit Veeber, kes on projekti „Mehed liikuma“ patroon ning Peetri kiriku renoveerimise ja mitmete teiste ideeliste ettevõtmiste kauane toetaja (pildil Siim Ausmees).

TOIMUS

Külas Euroopa Liidu väikseimas riigis

Novembrikuus külastas Maltat 26-liikmeline grupp aktiivseid maaelu arendajaid Eestist. 2011.aasta alguses väljakuulutatud konkursi „Märka Leaderit“ viie kategooria nominendid koos PRIA, Põllumajandusministeeriumi ja Maamajanduse Infokeskuse esindajatega tutvusid väikese saareriigi maaettevõtluse arendamisega. Tartumaalt osalesid Liis Pärtelpoeg MTÜst Sibulatee ja Merle Vall MTÜst Maitsev Lõuna-Eesti. Õppereisi eesmärgiks oli tutvustada Eesti Leader projektide tegijatele, kuidas toimib väikeriigi heatasemeline maaturism ja kuidas tegeletakse väike-ettevõtluse arendamisega.

Malta ja Eesti kliima on küll märkimisväärselt erinevad, samas on meil siiski mitmeid ühiseid teemasid, mille osas kogemusi jagada. Eesti ja Malta on mõlemad väga väikesed riigid, ühisteks teemadeks on kohaliku ressursi kasutamine, pärimuse ja traditsioonide tõhusam kasutamine ning kohalike toodete tulemuslikum turustamine.

Külastasime Malta kõiki kolme Leader tegevusgruppi, kohtusime tegevusgruppide esindajatega. Malta Leader meetmed panevad suurt rõhku turismi arendamisele ning üleüldisele ettevõtluse edendamisele. Siiski leiab sealt ka traditsioone rõhutavaid tegevusi – näiteks erinevate rikkalike festivalide ellukutsumise toetamine.

Malta on väike, vaid veidi üle 300 ruutkilomeetri. Ka talupidajate kasutatavad põllud on meie mõistes imepisikesed. Ometi kasutatakse tõhusalt igat maalappi ja kasvatatakse oliive, viinamarju, tomateid, apelsine. Malta põllumehe eeliseks on see, et saaki saab oma põllult ja aiast kolm korda aastas. Osa saadustest müüakse kohe edasi, osa väärindatakse tihti oma talu köögis tehes veini, õli, konserve.

Ta' Qali käsitöökülas on enda töökoha sisse seadnud nii keraamikud, klaasipuhujad kui hõbeehete valmistajad. Siin tunnetasime eriliselt seda, et väline sära ja hiilgus pole kohalikule tähtis. Oma teenuste pakkumiseks kasutavad käsitöölised vanu hooneid ja kaarhalle, mis väljast vaadates ootaksid ammu remonti. Samuti tegutses siseruumides tihti küllalt askeetlikes tingimustes. Ju on siis oma teenuse pakkumise kvaliteet olulisem kui ümbritsev kest.

Gozo saar on Maltale kuuluv pisike, vaid 7x14 km suurune saareke. Kuigi Gozo on osa Maltast, siis erineb ta Maltast nii maastiku kui elurütmi poolest. Siin tegeletakse peamiselt turismiga, lisaks kalanduse ja põllumajandusega. Siin on võimalik erinevaid turismiettevõtteid külastada ja ka näiteks vaadata, kuidas valmib vein või juust. Nii Gozol kui Maltal kurtsid turismiettevõtjad sama puuduse üle kui Eestiski – kui vaid hooaeg pikem oleks!

Teisel päeval külastasime Malta linnuparki, mille on 11 aastaga püsti pannud kohalik loomade fanaatik ja kuhu on külastajatele vaatamiseks väljas juba üle 5000 linnu. See oli elav näide ühe inimese unistusest ja ettevõtlikkusest oma soovide elluviimisel. Väljasõidul Hal Farrug'i piirkonda külastasime Montekristo veinimõisa ja saime kinnitust mõttele, et kui suured ja palju võimalusi omavad ettevõtted linnast välja investeerivad, on võimalik ka väiksematesse piirkondadesse tuua elu ja turiste.

Kahe- ja poolepäevane ringreis Maltal tõi mitmeid uusi kontakte nii meie endi seltskonnas ja juba on õhus ka esimesed koostööprojektid Maltaaga.

Liis Pärtelpoeg

MTÜ Sibulatee

2011.aasta viimane taotlusvoor

27. septembril lõppenud 2011. aasta viimasesse taotlusvooru esitati Tartumaa Arendusseltsi andmesüsteemi kaudu kokku 75 projektitaotlust. Ettevõtluse meetmesse esitati 25, kogukondade meetmesse 28 ja noorte meetmesse 22 taotlust. Toetust sooviti kokku 941 884 eurot.

Tartumaa Arendusselts kiitis heaks 31 projektitaotlust toetussummas 310 005 eurot. Kinnitatud taotluste nimekiri: <http://www.tas.ee/est/kinnitatud-taotlused-2011/>

2012.aastal on toetusraha võimalik taotleda taas kolmel korral. Neist esimese vooru tähtaeg on juba **31.jaanuaril**. Järgmised voorud on 17.aprillil ja 25.septembril. Nii nagu ka varem, soovitame enne oma ideest tulla rääkima TASi meetmekonsultandiga. Taotluse esitamise kohta leiad infot: www.tas.ee

ÜRITUSED

TULEMAS

Uuenduste otsingul ootab osalejaid

*Mine tundmatutele radadele ja suundadele,
üllatavatesse kohtadesse
ning räägi inimestega,
kellega sa kunagi varem pole vestelnud.*

Just sellise soovitusel võiks täna anda neile inimestele, kes otsivad inspiratsiooni ja viise uuenduslikuks tegutsemiseks, toodete/teenuste mitmekesistamiseks või käimasolevate projektide edasiarendamiseks ja rikastamiseks.

Valgamaa Partnerluskoogu ja Tartumaa Arendusselts kutsub osalema pikaajalises **arengu-programmis „UUENDUSTE OTSINGUL“**, mille sihiks on tõsta osalejate võimekust uuenduslikult mõelda, mitmekesistada tänaseid tegevusi, algatada projekte ning kaasavalt viia ellu uusi lahendusi.

Arenguprogramm käivitub jaanuaris 2012. Programmi jooksul toimuvad koolituspäevad ja õppereis toetavad olemasolevatele väljakutsetele **võimalike lahenduste leidmist, uute ideede arengut ning tööd iseenda kui juhi ning muutuste elluvijjana.**

Programm on suunatud neile, kel on mõni idee uue toote või teenuse arendamiseks, projekti käimalükkamiseks või alles soov seda leida. Samuti valmisolek osaleda programmis täies mahus. Rohkem infot toimuma hakkava kohta leiad <http://www.tas.ee/files/uuenduste-otsingul.pdf>

Sinu osalemissoovi ootame hiljemalt **14. detsember 2011:**

kristiina.liimand@tas.ee (Tartumaa Arendusselts)

Paneme koos uuendustevankri veerema!

Kristiina Liimand, Tartumaa Arendusselts

Liikmete sündmused

Sibulateel toimuvaga kursisolekuks külastada www.sibulatee.ee/blog

FONDID RAHATAOTLUSTEKS

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali Heade ideede konkurss	http://www.kysk.ee/?s=168
Keskonnainvesteeringute Keskuse Keskonnaprogramm	http://www.kik.ee/et/taotlejale/keskonnaprogramm.html
Avatud Eesti Fondi Ida-ida: Piiriülese koostöö programm	http://www.oef.org.ee/programmid/idaida.html
Avatud Eesti Fondi Noortefond	http://www.oef.org.ee/programmid/noored-ja-kodanikuharidus/noortefond.html
Eesti Kultuurkapital	http://www.kulka.ee/?mid=108
EAS erinevad toetused mittetulundusühingutele, äriettevõtetele, avalikule sektorile	http://www.eas.ee/
Eesti Kultuurkapital	http://www.kulka.ee/?mid=108
Kredex käendusega stardilaen	http://www.kredex.ee/11583
Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamise programm	http://www.innove.ee/struktuuritoetused/taotlejale/avatud-taotlusvoorud/kvalifitseeritud-toojou-pakkumise-suurendamine/
Põhjamaade Ministrite Nõukogu	http://www.norden.ee/et/toetused/uldiselt.html

ÜRITUSED

FONDID